

PERFORMATIVE KORT

I denne udgave af Geoforum Perspektiv tager vi en mental pause fra tidens kalden på smarte byer, big data, socio-demografiske analyser med mere og dvæler ved dét, geografisk data i sin natur er, nemlig et kort.

Nogle gange er et kort bare et kort. Andre gange er kortet ikke bare et kort, men også noget mere. Denne udgave af Geoforum Perspektiv fokuserer på at undersøge, hvad det er, kortet kan og gør, som sætter kortet og vores forståelse af kortet ud over rammerne af, ”at det jo bare er et kort”.

Vi er vant til at tænke på kortet som en repræsentation af virkeligheden: Vi kan måle op og beregne og meget nøje afsætte de enkelte elementer i landskabet i en given målestok, projektion osv. Kortet kommer således til at fremstå som en mere eller mindre præcis repræsentation af virkeligheden. Vi er endda vant til at tænke på kortet som en kilde med en vis autoritet. Men mange kort er som sagt mere end blot repræsentationer.

Rejser du med fly så prøv at tage en kopi af det københavnerkort, som udleveres gratis i Københavns Lufthavn. Her kan man se en 3D-udgave af byen med flotte farvelagte bygninger, der rejser sig i perspektiv. Man ser byens gader, stræder, pladser og parker, jf. illustrationen på forsiden af denne udgivelse.

Ved første øjekast er der ingen tvivl om, at kortet er en stor hjælp til byens gæster og heller ikke om, at der er lagt et stort arbejde i at få de enkelte bygninger til at være placeret der, hvor man kan finde dem - og dermed at få kortet til at være en rimelig repræsentation af byens struktur og udseende. På kortet er, ud over bygninger, imidlertid også markeret en stribe forretninger, der med navn og logo er nøje placeret i bybilledet. Men ikke alle forretninger er markeret på dette kort. Kun et udvalg af alle byens forretninger er vist på kortet. Kortet er således ikke længere en præcis repræsentation af byen, dens gader og dens forretningsliv. Det er pludselig også et kort over byen og af nogle af byens forretninger.

Det er nærliggende at foreslå, at netop de forretninger, der har økonomi til at betale for at optræde på kortet, er de forretninger, der fremstår på kortet – og som altså så er et udvalg af byens forretningsdrivende. Kortet er altså stadig forstået som en repræsentation men nu som en repræsentation, der er gennemsyret og struktureret af magtforhold. I dette tilfælde altså magten til gennem sin økonomiske formåen at videregive én bestemt forståelse af byen på bekostning af en masse andre forståelser af byen og dens forretningsliv: En

Thomas Theis Nielsen
Redaktør
RUC
nielsentt@ruc.dk

Line Hvingel
Ansvarshavende
redaktør
COWI
LTHV@cowi.dk

forståelse, hvor Københavns bymidte er domineret af store forretninger og internationale forretningskæder.

Formålet med kortet er naturligvis tydeligt: Det er godt for en forretning at optræde på dette kort, da kortet ikke alene er med til at fortælle en bestemt historie om byen og dens forretninger. I hænderne på en gæst i byen bliver kortet hurtigt strukturerende for, hvordan vi tænker på byen og oplever byen: Byen bliver i denne kontekst et sted, hvor vi kan købe ting, og 'hvor' vi kan købe 'hvad'. Kortet bliver hurtigt noget andet end en repræsentation over bygninger og forretningsliv og bliver pludselig et kort, der danner rammen om vores oplevelser, og som vi som gæster er i stadig dialog med omkring meningen med forskellige steder. Kortet er altså ikke længere en repræsentation, men snarere en medskaber af vores oplevelser. Er det på kortet, ender det med at være virkeligt.

Det er denne performative rolle af kortet, vi udforsker i dette særnummer af Geoforum Perspektiv: Hvordan kortet ikke bare er en repræsentation men ofte også et redskab, der er med til at forme og strukturere vores tanker og rette vores opmærksomhed mod et bestemt mål eller en bestemt opfattelse af et rumligt fænomen.

Udgivelsen er bygget op af en stribe artikler, der hver især undersøger det performative med udgangspunkt i forskellige nedslagspunkter:

- Svenningsen m.fl. undersøger, hvordan et 150 år gammelt kort af Danmark pludselig dukker op igen i ny forklædning og med et helt nyt sigte.
- Derefter studerer Leuenberger, hvordan kartografien benyttes i forbindelse med nogle

af verdens delte byer, konkret Jerusalem og Berlin, og hvad det er for en forståelse af en delt by, denne kartografi afstedkommer.

- I Jørgensen & Jørgensen er det et kort over det sociale liv i Chicago fra 1925 og dets evne til stadig at påvirke vores måde at forstå lokalsamfund og lokale tilhørsforhold, der udforskes.
- Nielsen m.fl. kaster sig over et kort, der viser de polske styrkers angrebsplan mod Danmark fra den kolde krig. Her er det ikke bare en historie om krig og ødelæggelse, men i lige så høj grad den polske hær der forsøger at fortælle sig selv en historie om dets stolthed og muligheder.
- Olesen m.fl. undersøger brugen af kort i den danske landsplanlægning gennem tiden og viser, hvordan kortene skifter, ikke bare format og udtryk, men også indhold og dermed konkret politisk mening.
- Endelig diskuterer Horn & Rom et kortlægningsprojekt fra København, hvor byen er blevet kortlagt ud fra en stribe parametre, der er relevante for de mange asylansøgere, der kommer til byen, og som ofte efterspørger en anden måde at navigere i byen på end de fleste andre: Her er der fokus på, hvor man kan møde venner, og hvordan man kan opleve byen uden de store omkostninger.

Disse seks artikler danner således rammen om dette særnummer af Geoforum Perspektiv.

God læselyst!